افزایش ۸۰۰۰ مگاواتی مصرف برق نسبت به پارسال

مصرف برق کشور در هجدهمین روز خرداد به ۵۲ هزار و ۷۳۷ مگاوات رسید. پارسال در چنین روزی ۴۴ هزار و ۴۴۰ مگاوات برق مصرف شده بود که بیانگر افزایش ۸۲۹۷ مگاواتی برق نسبت به چنین روزی در سال گذشته است.

به گزارش ایرنا، گرچه در برخی نقاط هنوز خنکای هوا احساس می‌شود اما افزایش دمای هوا در بیشتر نقاط کشور، مردم را به سمت استفاده از وسایل سرمایشی سوق داد و همین موضوع بر میزان مصرف برق اثرگذار شده است، به گونه‌ای که رقم مصرف را در هجدهمین روز خرداد و در ساعت ۱۳ و ۴۲ دقیقه به عدد ۵۲ هزار مگاوات رساند. این افزایش میزان مصرف برق بیانگر آن است که هر چه به روزهای گرم‌تر سال نزدیک‌تر می‌شویم، استفاده از وسایل سرمایشی بیشتر خواهد شد. البته رضا اردکانیان، وزیر نیرو ۱۴ خرداد در دیدار با تولیت آستان قدس رضوی گفت: دولت برنامه مفصلی برای تشویق مردم به خوش‌مصرفی و مصرف بهینه آب و انرژی و پرهیز آنها از بد مصرفی و اسراف دارد.

بررسی راهکارهای مرکز پژوهش‌ها برای حذف نفت از اقتصاد ایران

۱۰ راه اداره کشور بدون نفت

محمدحسین علی‌اکبری
اقتصاد

مرکز پژوهش‌های مجلس در راستای دستور رهبر معظم انقلاب برای اصلاح ساختار بودجه‌ریزی کشور برای کاهش وابستگی به نفت، در گزارشی با عنوان «برنامه اداره کشور بدون نفت» ۱۰ راهکار اجرایی را برای حذف نفت از بودجه کشور ارائه کرد.

در شرایطی که دولت تاکنون اقدام عملی برای اصلاح ساختار بودجه‌ریزی انجام نداده، مرکز پژوهش‌های مجلس در زمینه ارائه راهکار برای کاهش وابستگی بودجه به نفت پیشقدم شده است.

برخی برنامه‌های اعلامی مرکز پژوهش‌های مجلس، قابلیت اجرا و حصول درآمد در سال جاری را دارند و برخی دیگر همانند انواعی از مالیات‌ها، به‌رغم شروع عملیات اجرایی و تهیه ساختار در سال جاری ممکن است در سال آینده و سال بعد از آن برای کسب درآمد به ثمر بنشیند.

در این زمینه مرکز پژوهش‌های مجلس پیشنهاد داده برای برنامه‌هایی که امکان حصول درآمد در سال جاری ندارند، اما حصول درآمد غیرنفتی از آنها قطعی است، «اوراق پاک‌سازی اقتصاد از نفت» یا اوراق اصلاح ساختار منتشر و در بودجه‌های سال‌های بعد، تسویه شوند. برآورد مرکز پژوهش‌های مجلس از برنامه‌های دارای قابلیت تحصیل درآمد در سال جاری وجود دارد و برای ۳۰ تا ۴۰ هزار میلیارد تومان، مازاد بر اوراق سال جاری، اوراق مالی ـ اسلامی اختصاصی برنامه تصفیر نفت یا اصطلاحا اوراق پاک‌سازی اقتصاد از نفت که عمدتا متکی بر صکوک و به پشتوانه دارایی‌هایی دولت است، منتشر شود.

در شرایطی که آمریکا با تشدید تحریم‌های نفتی و تلاش برای صفر کردن صادرات نفت ایران، فشارها بر اقتصاد کشورمان را به حداکثر رسانده، تلاش مسئولان ایران برای اداره ارادی کشور بدون نفت از اهمیت خاصی برخوردار است. درواقع، حذف یا همان صفر کردن ارادی نفت از بودجه به معنای خلع سلاح طرف مقابل از بازی تسلیحاتی سازی نفت علیه کشورمان است و راه اصلی پیروزی در این نبرد تحریمی محسوب می‌شود؛ به عبارت دیگر، اجرای این برنامه به معنای انتخاب رویکرد فعالانه به جای واکنش‌های منفعلانه در مقابل تحریم‌هاست و اعلام رسمی این موضوع توسط دولت، پیام مهم و موثری را به غرب منتقل می‌کند که دیگر نمی‌تواند روی نقطه ضعف اقتصاد ایران مانور دهند.

حذف آرام نفت از بودجه امکان پذیر است

دکتر محمد خوش چهره، کارشناس بودجه به جام جم گفت: وابستگی بودجه به نفت یکباره قطع نمی‌شود و اگر مرکز پژوهش‌های مجلس راهکاری برای کاهش معنادار ارائه کند قابلیت اجرا دارد.

وی افزود: یکی از راه‌های جبران کاهش درآمدهای نفتی افزایش درآمدهای مالیاتی است که بهترین جایگزین است که ظاهراً این موضوع در برنامه مرکز پژوهش‌ها با عنوان افزایش درآمدهای مالیاتی با اخذ مالیات از فعالیت‌های سوداگری و غیر مولد و همچنین رشد پایه‌های مالیاتی آمده است.

خوش چهره قطع یکباره وابستگی به نفت در بودجه را رویایی دانست و تاکید کرد: فرض کنید امروز بخواهیم یکباره یارانه را در همه بخش‌ها حذف کنیم. چه اتفاقی می افتد. همین موضوع در بحث نفت و بودجه نیز صادق است و کاهش یکباره آن امکان پذیر نیست و باید به تدریج اتفاق بیفتد.

کار دولت را مرکز پژوهش‌ها انجام داد

دکتر محمد حسینی، عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس با بیان اینکه قطع وابستگی بودجه به نفت باید از سمت دولت راهی مجلس می‌شد تصریح کرد: تا زمانی که دولت به تحویل لایحه بودجه بدون نفت به مجلس اقدام نکند انتظار اجرا در این بخش را نباید داشت.

وی پیشنهاد مرکز پژوهش‌های مجلس را کارشناسی دانست و تاکید کرد: گزارش مرکز پژوهش‌ها بسیار کارشناسی است و کارشناسان زیادی آن را تأیید کردند و دارای نقاط قوت زیادی است اما کارنامه دولت نشان داده خیلی در این مسیر حرکت نمی‌کند.

حسینی با تاکید بر اینکه سه ماه از سال گذشت و هنوز برنامه مشخصی برای مقابله با تحریم‌ها از سوی دولت ارائه نشده است گفت: مرکز پژوهش‌های مجلس کار دولت را آسان کرد و امیدواریم امسال که سال سرنوشت ساز برای جمهوری اسلامی ایران در جنگ اقتصادی با آمریکا است دولت از پیشنهادات بازوی تحقیقاتی مجلس استفاده کند و با بهره مندی از توصیه‌های مقام معظم رهبری بتواند بودجه متناسب با شرایط اقتصادی را به اجرا در بیاورد.

راهکار زیاد است، اما مجری نیست

دکتر هادی قوامی، نایب رئیس کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس قطع وابستگی بودجه به نفت را یک برنامه میان مدت عنوان کرد و به جام جم گفت: راهکارهای زیادی برای کاهش وابستگی بودجه به نفت بیان می‌شود که یکی از آنها کاهش هزینه‌های دولت است اما باید توجه داشت در بخش هزینه‌های جاری ۹۰ درصد مربوط به بخش حقوق و دستمزد است که قابل کم کردن نیست. وی ادامه داد: بخشی از هزینه‌های غیر ضروری در بودجه آورده می‌شود که امکان کاهش دارد اما سهم آن در بودجه زیاد نیست.

قوامی درباره مقابله با فرار مالیاتی توضیح داد: مقابله با فرار مالیاتی زیرساخت می‌خواهد و دولت از سال قبل باید به این فکر می‌افتاد اما شاید این رویه به امسال نرسد و حداقل نیاز به یک برنامه کوتاه مدت دارد. اوراق مالی هم الان منتشر و باعث افزایش هزینه‌های دولت می‌شود که در این بخش باید برنامه ریزی بیشتری انجام داد تا تعهدات دولت به جای افزایش کاهش یابد.

واکنش دولت به طرح کاهش وابستگی به نفت چه خواهد بود؟

کارشناسان اعتقاد دارند با عملیاتی شدن پایه‌های مالیاتی جدید مانند مالیات بر عایدی سرمایه دولت هم می‌تواند منابع قابل توجهی را جذب کند و هم جلوی بسیاری از سوداگری‌ها را که منجر به افزایش شدید قیمت کالاهایی مانند خودرو و مسکن شده است، بگیرد. بر اساس این گزارش، یکی از مهم‌ترین شروط لازم برای جلوگیری از فرارهای مالیاتی شفافیت تراکنش‌های بانکی و دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات حساب‌های بانکی است که سازوکار قانونی آن در قالب تبصره‌های ۶ و ۱۶ قانون بودجه ۹۸ فراهم‌شده است.

تلاش برای جلوگیری از قاچاق و کاهش مصرف داخلی و افزایش صادرات حامل‌های انرژی بخصوص فرآورده‌های نفتی یکی دیگر از راهکارهای اجرای برنامه حذف نفت از بودجه است که در صورت احیای کارت سوخت و سهمیه‌بندی بنزین و همچنین تکمیل مراحل طرح پیمایش محقق خواهد شد.

حال باید دید که واکنش دولت به طرح هوشمندانه مرکز پژوهش‌های مجلس برای صفر کردن نفت در بودجه چه خواهد بود؟ و آیا این طرح همزمان با جمع‌بندی موضوع اصلاح ساختار بودجه در دولت و مجلس تعیین تکلیف خواهد شد یا نه؟

عنوان	تخمین	توضیح
کاهش معافیت‌های مالیات بر عملکرد در حوزه صادرات مواد خام و ارزش افزوده پایین	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
حذف برخی از معافیت‌های مالیاتی در سایر بخش‌ها	۱۰ هزار میلیارد تومان	۵۰٪ قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
جلوگیری از فرار مالیاتی با استفاده از: - تکمیل پایگاه اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی - تفکیک حساب‌های تجاری و شخصی و نظارت بر تراکنش‌های بانکی - اصلاح شیوه مالیات ستانی	۱۰ هزار میلیارد تومان	۵۰٪ قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
افزایش نرخ برخی از پایه‌های مالیاتی موجود (به‌جز مالیات بر عملکرد بخش تولید، با رعایت ملاحظات توزیع درآمد) و اخذ مالیات از مسکن‌های خالی و تلاش برای دریافت بخشی از مطالبات مالیاتی	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
حذف یک دهک در پرداخت یارانه نقدی برای سال ۹۸، یک دهک برای سال ۹۹ و یک دهک برای سال ۱۴۰۰	۱۰ هزار میلیارد تومان	۳۰٪ قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
فروش بخشی از سهام و دارایی‌های غیر منقول دولتی	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
اصلاح حداقلی قیمت حامل‌های انرژی	۱۰ هزار میلیارد تومان	۵۰٪ قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
صادرات فرآورده‌ها (ناشی از افزایش تولید پالایشگاه ستاره خلیج فارس و جلوگیری از قاچاق ناشی از برقراری کارت سوخت)	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال ۹۸
معرفی پایه‌های مالیاتی جدید مثل مالیات بر عایدی سرمایه	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰
مولد سازی دارایی‌های دولت	۱۰ هزار میلیارد تومان	قابلیت حصول درآمد برای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰
مجموع	۱۰۰ هزار میلیارد تومان	۶۰ درصد قابلیت حصول درآمد برای سال ۱۳۹۸ و ۴۰ درصد برای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰

کسری ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی چطور رفع می‌شود؟

برآورد مرکز پژوهش‌های مجلس این است که پس از استفاده از ابزار تخصیص بودجه در هزینه‌های جاری و عمرانی و نیز پس از فروش اوراق مالی در نظر گرفته شده در بودجه برای سال جاری، کسری بودجه بدون نفت، کمی بیش از صد هزار میلیارد تومان خواهد بود. بر این اساس، برنامه‌های ده گانه‌ای پیشنهادشده به طوری که هرکدام از آنها به طور متوسط ده هزار میلیارد تومان درآمد ایجاد می‌کنند. بر مبنای این طرح، از لحظه تصویب اصلاحیه قانون بودجه ۱۳۹۸ یا قانون بودجه بدون نفت، ورود درآمد نفت به بودجه دولت «صفر» می‌شود و پس از کسر سهم شرکت ملی نفت، صددرصد درآمد نفت وارد صندوق توسعه ملی خواهد شد. صندوق توسعه ملی هم می‌تواند در ادامه رویه فعلی خود و براساس اساسنامه فعلی، در بانک مرکزی سپرده‌گذاری کند.

برنامه‌های ده‌گانه جایگزینی نفت

بسته به ظرفیت اجرایی در اجرای برنامه‌های پاک‌سازی اقتصاد، ۳۰ تا ۴۰ هزار میلیارد تومان، اوراق پاک‌سازی اقتصاد از نفت منتشر و در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ از محل اجرای برنامه‌ها تسویه خواهد شد. این اوراق می‌تواند توسط مردم یا بانک‌ها خریداری شود و بانک مرکزی از طریق مداخله در بازار ثانویه نرخ‌ها را مدیریت کند.

دارایی‌های دولت چقدر است؟

دارایی‌های دولت ظرفیت قابل‌توجهی برای درآمدزایی و تأمین مالی بودجه دولت دارد. دو گروه اصلی این دارایی‌ها عبارتند از دارایی‌های مالی (سهام شرکت‌های دولتی) و اموال غیرمنقول (شامل زمین، ساختمان و...). دسته اول این دارایی‌ها به صورت مستقیم قابل فروش در بازار بورس اوراق بهادار هستند. مطابق با برآوردهای انجام شده در سال‌های قبل ارزش این دارایی‌ها حدود ۸۰ هزار میلیارد تومان است. دسته دوم دارایی‌های دولت که از ارزش بسیار بالاتری برخوردار بوده، ولی درآمدزایی از آن سازوکار پیچیده‌تری دارد اموال غیرمنقول دولت (شامل دستگاه‌های ملی، استانی و شرکت‌های دولتی) است. مطابق با گزارش وزارت اقتصاد تاکنون حدود ۳۴۹ هزار فقره ملك (شامل زمین، ساختمان و...) به تفکیك دستگاه‌های ملی ۵۶ هزار فقره، دستگاه‌های استانی ۲۴۹ هزار فقره و شرکت‌های دولتی ۴۳ هزار فقره شناسایی و ثبت شده است. برآوردها حاکی از آن است که بخش قابل‌توجهی از اموال غیرمنقول دولت هنوز شناسایی و ثبت نشده است. چارچوب برنامه صفر کردن ارادی و فعالانه نفت در بودجه دولت، به گونه‌ای طراحی‌شده است که هم بودجه از منابع حاصل از نفت رها شود و هم در عین حال، عواید ناشی از صادرات نفت به هر میزان بتواند برای توسعه غیربودجه‌ای (غیرمتکی به دولت) در کشور مورد استفاده قرار گیرد. بدیهی است این پیشنهاد به معنای امکان‌پذیر بودن به صفر رساندن صادرات نفت ایران نیست و کشور تلاش خواهد کرد که به اندازه مورد نیاز خود نفت صادر کند، اما در این گزارش نشان داده شد که حتی در صورت صفر شدن صادرات نفت، امکان مدیریت تراز پرداخت‌ها و بازار ارز با ایجاد اصلاحاتی وجود دارد.

> برآورد مرکز پژوهش‌های مجلس این است که پس از استفاده از ابزار تخصیص بودجه در هزینه‌های جاری و عمرانی و نیز پس از فروش اوراق مالی در نظر گرفته شده در بودجه برای سال جاری، کسری بودجه بدون نفت، کمی بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود. بر این اساس، برنامه‌های ده گانه‌ای پیشنهادشده به طوری که هرکدام از آنها به طور متوسط ۱۰ هزار میلیارد تومان درآمد ایجاد می‌کنند

اول باید دولت راضی به اجرا شود

جهانبخش محبی‌نیا، نایب رئیس کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس برنامه مرکز پژوهش‌های مجلس را غیر عملی دانست و به خبرنگار ما گفت: مرکز پژوهش‌های مجلس اغلب برنامه‌هایی که ارائه می‌دهد دارای مبانی نظری است و تاکنون بیش از ۵۰۰ راهکار برای حل مشکلات ارائه شده اما تعداد انگشت شماری به مرحله اجرا درآمده است. وی تاکید کرد: کاهش هزینه‌ها در بودجه کار درستی است اما کدام دستگاه حاضر است سهم خود را از بودجه کاهش دهد. کدام یک از دستگاه‌های قوای مجریه، مقننه و قضاییه حاضرند از میزان بودجه دریافتی خود بکاهند مگر این که مرکز پژوهش‌ها به صورت مصداقی اعلام کند که هر دستگاه با چه بودجه‌ای می‌تواند اداره شود و اعداد و ارقام آن را اعلام کند. محبی‌نیا با بیان این‌که مسؤولان دستگاه‌ها و وزیران برای دریافت بودجه بیشتر با هم مسابقه می‌گذارند تصریح کرد: برخی دستگاه‌ها و وزیران با لابی صاحب بودجه‌های نجومی برای دستگاه خود شدند تا برچسب ناکارآمد را از روی خودشان بردارند. وی درباره پیشنهادی که مرکز پژوهش‌ها درباره افزایش درآمد مالیاتی داده اظهار کرد: معافیت‌های بیهوده مالی برای برخی فعالیت‌ها باید برداشته شود و پایه‌های مالیاتی افزایش یابد که البته به نظر می‌رسد در کوتاه مدت امکان پذیر نیست و شاید دولت حاضر به اجرای چنین قوانینی نشود. نایب رئیس کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس تاکید کرد: با توجه به تغییر دولت در آلمان و فرانسه، توقف رشد اقتصادی ژاپن و جنگ اقتصادی میان چین و آمریکا، ایران باید وارد فاز عملیاتی برنامه‌های درست برای بهبود شرایط اقتصادی شود.

نبض اقتصاد

پاسخ وزارت کشور به روزنامه جام جم

وزارت کشور در پاسخ به مطلب روز گذشته جام جم درباره بررسی اظهارات وزیر کشور در مورد ارزان شدن ۵۰ درصد کالاهای اساسی جوابیه‌ای منتشر کرده که در آن آمده است: روزنامه جام جم، چندین روز پس از انتشار خبر اظهارات وزیر کشور در پایان نشست ستاد اطلاع رسانی و تبلیغات اقتصادی کشور، با اختصاص تیتر اصلی صفحه اول روزنامه خود و یک صفحه از روزنامه، ادعای خلاف واقع ارزانی ۵۰ درصدی کالاهای اساسی را به وزیر کشور نسبت داد و به حاشیه سازی پیرامون این ادعا پرداخت که متاسفانه، از سوی یک برنامه زنده تلویزیونی نیز، منعکس شد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی وزارت کشور؛ در پی برداشت اشتباه یک خبرگزاری از سخنان دکتر رحمانی فضلی در جلسه دوشنبه گذشته ستاد اطلاع رسانی و تبلیغات اقتصادی کشور که در بخش هایی از فضای مجازی ادعای ارزانی ۵۰ درصدی کالاها از سوی وزیر کشور تعبیر شد بلافاصله با واکنش اصلاحی مرکز اطلاع رسانی وزارت کشور و انتشار متن صحیح و کامل اظهارات وزیر کشور موضوع مورد روشنگری قرارگرفت و به حذف خبر غیر صحیح از خروجی خبرگزاری منتشر کننده و اصلاح آن از سوی سایر رسانه‌ها انجامید.

با این وجود، و علیرغم گذشت قریب به یک هفته از انتشار خبر اصلاح شده، روزنامه جام جم، در یک گزارش مستعد التهاب آفرینی و تحریک افکار عمومی، با درج همان ادعای خلاف واقع تکذیب شده به عنوان تیتر اصلی در صفحه نخست خود و اختصاص یک صفحه کامل داخلی روزنامه، برای القای تیتر اصلی غلط خود به مخاطب، زمینه کاهش اعتماد عمومی و اخلال در روند مدیریت افکار عمومی را فراهم آورد.

متأسفانه؛ یک برنامه زنده تلویزیونی که از شبکه آموزش سیما پخش شد، نیز، با استناد به تیتر خلاف واقع روزنامه جام جم و مانور تلویزیونی نسبت به آن، اذهان عمومی را نسبت به وزارت کشور و ستاد اطلاع رسانی و تبلیغات اقتصادی و بلکه مجموعه دستگاه اجرائی کشور، مشوّش کرد که البته با پیگیری های وزارت کشور، در بخش دیگری از همین برنامه، متن صحیح اظهارات وزیر کشور، از سوی مجری برنامه بیان شد.

متن دقیق اظهارات مطرح شده از سوی وزیر کشور که پیش از این از سوی پایگاه اطلاع رسانی وزارت کشور منتشر شده بدین شرح بوده است: «رئیس ستاد اطلاع‌رسانی و تبلیغات اقتصادی کشور با اشاره به گزارش دستگاه‌های مختلف در این جلسه در خصوص تثبیت وضعیت بازار گفت: در گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت از ۸۰ قلم کالای اساسی موجود در بازار، حدود ۵۰ درصد از اقلام روند کاهشی داشتند، در حدود ۴۲ درصد روند ثابت و ۷ تا ۸ درصد آنها روند افزایشی داشتند اما باید تلاش کنیم این روند کاهشی متناسب با فضای اقتصادی کشور حفظ شود و مواردی که افزایشی هستند در یک نقطه تعادلی کنترل شود چرا که فشار بر مردم زیاد است.»

این اظهارات که مستند به گزارش ارائه شده از سوی معاون وزارت صنعت، معدن و تجارت در جلسه دوشنبه گذشته ستاد اطلاع رسانی و تبلیغات اقتصادی کشور مطرح شده و در مشروح مذاکرات ستاد اطلاع رسانی و تبلیغات اقتصادی کشور ثبت و ضبط شده است، کماکان مورد تأکید منبع گزارش است و استفاده روزنامه جام جم از مطالب برخی از مدیران بی اطلاع از گزارش در سطوح کارشناسی، نافی آن نخواهد بود.

توضیحات جام جم: برخلاف برداشت وزارت کشور از مطلب روزنامه جام‌جم، در گزارش روز یکشنبه، دقیقا همان سخنانی که وزارت کشور بر صحت آن تاکید دارد مورد بررسی قرار گرفته است. یعنی این سخنان وزیر کشور که: «۵۰درصد کالاهای اساسی در دو هفته اخیر ارزان شده است.»

شایان ذکر است در گزارش روز گذشته از وزارتخانه صنعت پیگیر فهرست ۸۰قلم کالای اساسی مدنظر وزیر کشور شده بودیم اما هیچ‌یک از معاونت‌های وزارت صنعت اطلاعی از این فهرست نداشتند.

روزنامه جام‌جم آماده است در صورت انتشار فهرست ۵۰درصد کالاهای اساسی ارزان شده توسط دستگاه‌های مسؤول، این فهرست را منتشر کند.